

روش‌های تحقیق در علوم تربیتی

دکتر موسی پیری

۱۳۹۸

سرشناسه	: پیری، موسی، ۱۳۴۶-
عنوان و نام پدیدآور	: روش‌های تحقیق در علوم تربیتی / تألیف موسی پیری.
مشخصات نشر	: تبریز: دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۴۶۵ ص.: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۶۶۰۰۰ ریال ۱-۱۱-۶۷۳۷-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: روان‌شناسی تربیتی -- تحقیق -- روش‌شناسی
موضوع	: Educational psychology -- Research -- Methodology
شناسه افزوده	: دانشگاه شهید مدنی آذربایجان
شناسه افزوده	: Azarbaijan Shahid Madani University
رده‌بندی کنگره	: BF۷۶/۵
رده‌بندی دیویی	: ۱۵۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۹ ۵۳

انتشارات دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

عنوان کتاب	◆ روش‌های تحقیق در علوم تربیتی
نوبت چاپ	◆ دکتر موسی پیری
قطع	◆ چاپ اول ۱۳۹۸
نشر	◆ وزیری - ۴۶۵ ص
شابک	◆ انتشارات دانشگاه شهید مدنی آذربایجان
شمارگان	◆ ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۳۷-۱۱-۱
قیمت	◆ ۵۰۰ جلد
چاپ	◆ ۶۶۰.۰۰۰ ریال
	◆ تبریز
	انتشارات دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

فهرست مطالب

پیشگفتار	۲۱
----------	----

بخش اول: کلیات

فصل اول: روش علمی و مراحل آن

مقدمه	۲۶
منابع علم	۲۶
تجربه	۲۶
صاحب نظران	۲۷
عرف و سنت	۲۷
استدلال قیاسی	۲۷
استدلال استقرایی	۲۷
روش علمی	۲۸
ماهیت روش علمی	۲۹
مفهوم تحقیق	۲۹
مراحل تحقیق	۳۱
۱. انتخاب عنوان تحقیق	۳۱
۲. بیان مسئله	۳۲
۳. پیشینه تحقیق	۳۲
۴. بیان گزاره‌های تحقیق	۳۲

۳۲	۵. مشخص کردن متغیرها
۳۲	۶. تعیین ابزار اندازه‌گیری
۳۲	۷. مشخص کردن جامعه‌ی موردبررسی و نمونه
۳۳	۸. روش تحقیق
۳۳	۹. گردآوری داده‌ها
۳۳	۱۰. تنظیم و تلخیص داده‌ها
۳۳	۱۱. تحلیل داده‌ها و نتیجه‌گیری
۳۳	۱۲. سوابق گزارش و اشاعه یافته‌ها
۳۳	فرایند علمی
۳۵	کارکردهای نظریه
۳۵	انواع نظریه
۳۶	ویژگی‌های نظریه علمی
۳۶	ارتباط نظریه و پژوهش
۳۶	طبقه‌بندی انواع تحقیق
۳۶	تحقیق از نظر اهداف
۳۷	تحقیق از نظر مکان
۳۷	تحقیق از نظر زمان
۳۸	تحقیق از نظر وسعت
۳۸	فرضیه
۳۹	فرضیه تحقیق
۳۹	فرض آماری
۳۹	فرضیه تحقیق و فرض آماری
۴۰	رابطه فرضیه، نظریه، قانون و اصل
۴۰	منابع فصل

فصل دوم: پیشینه پژوهش

۴۴	مقدمه
۴۴	تعریف پیشینه تحقیق

۴۵	اهمیت و ضرورت بررسی پیشینه
۴۹	مراحل بررسی پیشینه پژوهش
۴۹	۱. شناسایی
۴۹	۲. مطالعه نقدانه
۴۹	۳. تهیه گزارش
۵۲	منابع اطلاعاتی برای بررسی پیشینه
۵۲	منابع دست اول
۵۲	منابع دست دوم
۵۳	الف. منابع انتشار یافته در ایران
۵۴	ب. سایر منابع
۵۴	استناد دادن
۵۴	مهم ترین پایگاه های اطلاعاتی
۵۶	راهنمای سبک
۵۷	اشتباهات معمول در بررسی پیشینه
۵۸	منابع فصل

فصل سوم: متغیرها و مقیاس های اندازه گیری

۶۰	مقدمه
۶۱	طبقه بندی متغیرها
۶۱	۱. بر اساس ارزش متغیر
۶۲	۲. بر اساس رابطه آن ها
۶۳	۳. بر اساس نقش
۶۳	۴. بر اساس گزینه
۶۳	۵. متغیرهای جانبی
۶۵	روابط میان متغیرها
۶۶	مقیاس
۶۶	مقیاس های اندازه گیری
۶۶	مقیاس اسمی

۶۷		مقیاس رتبه‌ای
۶۷		مقیاس فاصله‌ای
۶۷		مقیاس نسبی
۶۸		مقیاس‌هایی نگرش‌سنج
۶۸		مقیاس لیکرت
۷۰		مقیاس افتراق معنایی
۷۱		مقیاس ثرستون
۷۲		مقیاس گامتن
۷۳		مقیاس فاصله اجتماعی بوگاردوس
۷۳		روایی مقیاس‌ها
۷۴		مثال‌های فصل
۷۴		منابع فصل

فصل چهارم: جامعه، نمونه و روش‌های نمونه‌گیری

۷۸		مقدمه
۷۸		جامعه
۸۱		نمونه
۸۲		نمونه‌گیری
۸۳		نمونه‌گیری کمی
۸۳		نمونه‌گیری تصادفی (احتمالی)
۸۵		روش‌های نمونه‌گیری تصادفی (احتمالی)
۸۵		نمونه‌گیری تصادفی ساده
۸۶		نمونه‌گیری تصادفی نظام‌دار
۸۸		نمونه‌گیری طبقه‌ای (لایه‌ای)
۹۱		نمونه‌گیری خوشه‌ای
۹۳		تفاوت نمونه‌گیری خوشه‌ای و طبقه‌ای
۹۳		روش‌های نمونه‌گیری کیفی
۹۳		نمونه‌گیری مکانی

۹۴	نمونه‌گیری مادر یا پایه
۹۴	نمونه‌گیری چند درجه‌ای
۹۵	نمونه‌گیری از طریق ترکیب استراتژی‌ها
۹۵	روش‌های نمونه‌گیری غیر احتمالی (غیر تصادفی)
۹۵	نمونه‌گیری داوطلبانه
۹۶	نمونه‌گیری دیمی (بدون نظم)
۹۶	نمونه‌گیری وضعی
۹۶	نمونه‌گیری موردی
۹۷	نمونه‌گیری سهمیه‌ای
۹۷	نمونه‌گیری توافق (سازگاری)
۹۸	نمونه‌گیری گلوله‌ای (شبکه‌ای، زنجیره‌ای)
۹۸	نمونه‌گیری هدفمند (سازگاری)
۱۰۱	حجم یا اندازه نمونه
۱۰۳	برآورد اندازه نمونه
۱۰۴	برآورد حجم نمونه برای متغیر کمی با در دسترس بودن آزمون
۱۰۵	برآورد حجم نمونه در مطالعات همبستگی
۱۰۷	مثال فصل
۱۰۸	منابع فصل

فصل پنجم: روش تحقیق کمی و کیفی

۱۱۲	مقدمه
۱۱۳	پارادایم
۱۱۵	پارادایم کمی (اثبات‌گرایی)
۱۱۶	پارادایم کیفی (تفسیرگرایی)
۱۱۶	روش تحقیق کمی
۱۱۸	محاسن و معایب روش تحقیق کمی
۱۱۹	روش تحقیق کیفی
۱۲۰	ویژگی‌هایی روش تحقیق کیفی

۱۲۳	محاسن و معایب روش تحقیق کیفی
۱۲۴	مقایسه روش‌های تحقیق کمی و کیفی
۱۲۸	منابع فصل

بخش دوم: روش‌های تحقیق

۱۳۳	روش‌های تحقیق کیفی
-----	--------------------

فصل ششم: مطالعه موردی

۱۳۶	مقدمه
۱۳۸	تاریخچه روش
۱۳۹	انواع روش تحقیق موردی
۱۴۱	مراحل مورد پژوهی
۱۴۶	اعتبار مطالعات موردی
۱۴۸	مزایای مطالعه موردی
۱۵۰	محدودیت‌های مورد پژوهی
۱۵۰	مثال فصل
۱۵۱	منابع فصل

فصل هفتم: اقدام پژوهی

۱۵۴	مقدمه
۱۵۴	هدف‌های اقدام پژوهی
۱۵۵	۱. اهداف شخصی در اقدام پژوهی
۱۵۶	۲. اهداف حرف‌های در اقدام پژوهی
۱۵۶	۳. اهداف سیاسی در اقدام پژوهی
۱۵۷	انواع اقدام پژوهی
۱۵۸	ویژگی‌های تحقیق عملی یا اقدام پژوهی
۱۵۹	پیش‌فرض‌های اقدام پژوهی
۱۵۹	مراحل اقدام پژوهی
۱۶۱	مقبولیت و قابل‌اعتماد بودن اقدام پژوهی
۱۶۲	موقعیت‌های مناسب برای پژوهش در عمل

مثال فصل	۱۶۳
منابع فصل	۱۶۳

فصل هشتم: تاریخی

مقدمه	۱۶۶
نکات مثبت پژوهش تاریخی	۱۶۷
فلسفه روش تاریخی	۱۶۷
مراحل پژوهش تاریخی	۱۶۹
۱. بیان: سئو	۱۶۹
۲. جست و و تهیه منابع تاریخی	۱۷۰
تنظیم یک طرح جامع	۱۷۰
منابع راهنما	۱۷۱
منابع دست دوم	۱۷۱
منابع دست اول	۱۷۱
۳. ارزیابی منابع تاریخی	۱۷۲
۴. تفسیر پژوهش تاریخی	۱۷۴
استنباط علی در پژوهش تاریخی	۱۷۴
تلخیص داده‌های کمی	۱۷۵
۵. نگارش گزارش پژوهش تاریخی	۱۷۵
انتقادات به روش تاریخی	۱۷۷
مثال فصل	۱۷۸
منابع فصل	۱۷۹

فصل نهم: قوم‌نگاری

مقدمه	۱۸۲
تاریخچه مردم‌نگاری	۱۸۲
تعریف تحقیق قوم‌نگاری	۱۸۳
بنیان نظری تحقیق قوم‌نگاری	۱۸۵
هدف از تحقیق قوم‌نگاری	۱۸۵

۱۸۶	ویژگی‌های تحقیق قوم‌نگاری
۱۸۸	انواع قوم‌نگاری
۱۸۹	مراحل تحقیق قوم‌نگاری
۱۹۱	پایایی و روایی
۱۹۲	نقاط قوت و ضعف قوم‌نگاری
۱۹۳	مثال فصل
۱۹۴	منابع فصل

فصل دهم: آینده پژوهی

۱۹۶	مقدمه
۱۹۷	مفهوم آینده‌پژوهی
۱۹۸	پیشینه تاریخی آینده‌پژوهی
۲۰۰	مبانی روش‌های آینده‌پژوهی
۲۰۱	کاربرد نگرش سیستمی در آینده‌پژوهی
۲۰۲	روش گردآوری اطلاعات
۲۰۲	انواع روش‌های آینده‌پژوهی
۲۱۳	مثال فصل
۲۱۳	منابع فصل
۲۱۵	روش‌های تحقیق کمی

فصل یازدهم: تحلیل محتوا

۲۱۸	مقدمه
۲۲۰	مفهوم تحلیل محتوا
۲۲۲	اهداف و کاربردهای تحلیل محتوا
۲۲۳	کاربردهای تحلیل محتوا
۲۲۷	روش‌های تحلیل محتوا و رویکردهای آن
۲۲۹	تحلیل محتوای کمی
۲۳۰	مراحل تحلیل محتوا کمی
۲۳۰	۱. آماده‌سازی

۲۳۰	۲. بررسی مواد (پیام).....
۲۳۰	انواع واحد تحلیل.....
۲۳۲	۳. پردازش نتایج.....
۲۳۳	تحلیل محتوای کیفی.....
۲۳۴	روش‌های تحلیل کیفی محتوا.....
۲۳۴	شرایط کلی تحلیل محتوای کیفی.....
۲۳۵	کدگذاری در تحلیل محتوا.....
۲۳۵	واحد و ابزار تحلیل.....
۲۳۵	رویکردهای تحلیل محتوای کیفی.....
۲۳۵	۱. تحلیل محتوای عرانی.....
۲۳۶	۲. تحلیل محتوای جهت‌دار.....
۲۳۶	۳. تحلیل محتوای تنبیهی.....
۲۳۸	روایی تحلیل محتوا.....
۲۴۰	پایایی تحلیل محتوا.....
۲۴۳	اشتباهات رایج در تحلیل محتوا.....
۲۴۳	نقاط قوت در تحلیل محتوا.....
۲۴۴	محدودیت‌های تحلیل محتوا.....
۲۴۵	مثال فصل.....
۲۴۵	منابع فصل.....

فصل دوازدهم: فراتحلیل

۲۵۰	مقدمه.....
۲۵۱	تعاریف فراتحلیل.....
۲۵۳	تاریخچه فراتحلیل.....
۲۵۷	مراحل اساسی فراتحلیل.....
۲۵۷	گام ۱. تعریف سؤال تحقیق.....
۲۵۷	گام ۲. جست‌وجوی ادبیات.....
۲۵۸	گام ۳. انتخاب تحقیقات.....

۲۵۹	گام ۴. استخراج داده‌ها
۲۵۹	گام ۵. تحلیل داده‌ها
۲۶۰	گام ۶. گزارش یافته‌ها و نتایج
۲۶۱	مزایای فراتحلیل
۲۶۲	مثال فصل
۲۶۳	منابع فصل

فصل سیزدهم: علی - مقایسه‌ای

۲۶۶	مقدمه
۲۶۶	مفهوم روش علی - مقایسه‌ای و ویژگی‌های آن
۲۶۹	نکات ضروری در تفسیر تحقیقات علی - مقایسه‌ای
۲۶۹	انواع طرح‌های تحسین - مقایسه‌ای
۲۷۰	مراحل تحقیق علی - مقایسه‌ای
۲۷۴	روش‌های کنترل در پژوهش‌های علی - مقایسه‌ای
۲۷۸	محاسن تحقیق علی - مقایسه‌ای
۲۷۹	معایب تحقیق علی - مقایسه‌ای
۲۸۰	مثال فصل
۲۸۱	منابع فصل

فصل چهاردهم: همبستگی

۲۸۴	مقدمه
۲۸۵	تاریخچه پژوهش‌های همبستگی
۲۸۶	حالت‌های همبستگی
۲۸۷	نمودار انواع همبستگی
۲۸۷	ضرایب همبستگی
۲۸۷	تفسیر ضریب همبستگی
۲۹۱	دسته‌بندی تحقیق همبستگی
۲۹۱	۱. روش تحقیق همبستگی دو متغیری
۲۹۱	۲. روش تحلیل رگرسیون

۲۹۳	۳. روش تحلیل ماتریس همبستگی یا کواریانس
۲۹۳	الف. تحلیل عاملی
۲۹۳	ب. مدل معادلات ساختاری
۲۹۴	مراحل تحقیق همبستگی
۲۹۴	اندازه اثر در همبستگی
۲۹۵	مزایای تحقیقات همبستگی
۲۹۵	محدودیت‌های روش همبستگی
۲۹۶	مثال فصل
۲۹۷	منابع فصل

فصل پانزدهم: آزمایشی

۳۰۰	مقدمه
۳۰۰	هدف‌های طرح تحقیق
۳۰۲	ویژگی‌های تحقیق آزمایشی
۳۰۴	اعتبار درونی و بیرونی در پژوهش آزمایشی
۳۰۵	عوامل مؤثر بر روایی درونی در تحقیقات تجربی حقیقی
۳۰۸	عوامل مؤثر بر اعتبار بیرونی
۳۱۲	مراحل روش تحقیق آزمایشی
۳۱۳	انواع طرح‌های تحقیق آزمایشی
۳۱۴	طرح‌های پیش آزمایشی
۳۱۵	۱. طرح آزمون نهایی و یک گروه آزمودنی
۳۱۵	۲. طرح آزمون نهایی و مقدماتی و یک گروه آزمودنی
۳۱۶	۳. طرح آزمون نهایی و گروه شاهد
۳۱۷	طرح‌های تمام آزمایشی
۳۱۷	۱. طرح آزمون نهایی با گروه شاهد و استفاده از گزینش تصادفی
۳۱۸	۲. طرح آزمون مقدماتی و نهایی با گروه شاهد و استفاده از گزینش تصادفی
۳۱۸	۳. طرح چهار گروهی سالمون با استفاده از گزینش تصادفی
۳۱۹	۴. طرح‌های چندعاملی

طرح‌های شبه آزمایشی	۳۲۰
۱. طرح آزمون مقدماتی و نهایی با گروه شاهد و بدون استفاده از گزینش تصادفی ..	۳۲۱
۲. طرح چند آزمون مقدماتی و نهایی منظم زمانی و یک گروه آزمودنی	۳۲۲
۳. طرح چند آزمون مقدماتی و نهایی منظم زمانی با گروه شاهد	۳۲۳
طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با نمونه‌های مجزا	۳۲۳
طرح ناپیوستگی رگرسیون	۳۲۴
جنبه‌های اخلاقی پژوهش‌های آزمایشی مربوط به انسان	۳۲۴
نقاط قوت و ضعف پژوهش آزمایشی	۳۲۵
مثال فصل	۳۲۶
منابع فصل	۳۲۶

فصل شانزدهم: پیمایشی

مقدمه	۳۳۰
مفهوم تحقیق پیمایشی (زمینه‌یابی)	۳۳۰
هدف‌های تحقیق پیمایشی	۳۳۲
انواع طرح‌های پیمایشی	۳۳۵
مراحل انجام تحقیق پیمایشی	۳۳۹
نقاط ضعف و قوت روش پیمایشی	۳۴۱
مثال فصل	۳۴۴
منابع فصل	۳۴۵

بخش سوم: ابزارهای تحقیق

فصل هفدهم: پرسشنامه

مقدمه	۳۵۰
پرسشنامه	۳۵۱
مراحل تدوین و اجرای پرسشنامه	۳۵۲
۱- تبیین اهداف تحقیق	۳۵۳
۲- انتخاب نمونه	۳۵۳
۳- طراحی شکل و فرم پرسشنامه	۳۵۳

۳۵۶	طبقه‌بندی پرسشنامه‌ها بر اساس ماهیت
۳۵۶	۱. پرسشنامه‌های بسته یا منظم
۳۵۷	دوگزینه‌ای (بله/خیر)
۳۵۷	چندگزینه‌ای
۳۵۷	طیفی یا مقیاس چند درجه‌ای
۳۵۷	تعیین اولویت نسبت به موارد ارائه‌شده (پرسش‌های ترتیبی/فهرستی)
۳۵۷	پرسش‌های وزنی
۳۵۸	پرسش‌های مقایسه‌ای
۳۵۸	۲. پرسشنامه باز یا آزاد
۳۵۸	۱. به صورت کاملاً بی‌ساخت
۳۵۹	۲. تداعی واژه‌ها
۳۵۹	۳. تکمیل جمله‌ها
۳۵۹	۴. تکمیل داستان
۳۵۹	۵. آزمون اندر یافت موضوع
۳۵۹	طبقه‌بندی پرسشنامه‌ها از جهت نحوه اجرا
۳۶۰	نکاتی که در تدوین پرسشنامه باید مورد توجه قرار گیرند
۳۶۲	۴- اجرای مقدماتی پرسشنامه
۳۶۳	۵- تماس قبلی و مقدماتی با نمونه
۳۶۳	۶- نوشتن نامه همراه پرسشنامه و توزیع پرسشنامه
۳۶۴	۷- پیگیری دریافت پاسخ از افرادی که جواب نفرستادن
۳۶۴	۸- تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از پرسشنامه
۳۶۵	آزمون
۳۶۵	مفهوم آزمون، اندازه‌گیری و سنجش
۳۶۷	طبقه‌بندی آزمون
۳۶۷	آزمون‌های توانایی
۳۶۷	آزمون‌های هوش و استعداد
۳۶۸	آزمون‌های پیشرفت تحصیلی

۳۷۱	ویژگی‌های سؤالات باز پاسخ
۳۷۱	ویژگی‌ها و شناسه‌های سؤالات بسته پاسخ
۳۷۳	انواع سؤالات باز پاسخ و ویژگی‌های آن
۳۷۴	انواع سؤالات بسته پاسخ و ویژگی‌های آن‌ها
۳۸۰	آزمون‌های عاطفی
۳۸۳	اجرای استاندارد آزمون
۳۸۳	اعتبار یا روایی
۳۸۴	عوامل دثر بر روایی آزمون
۳۸۴	بخش روایی
۳۸۶	عوامل مؤثر در پایایی آزمون
۳۸۶	وضعیت اطلاعاتی آزمون
۳۸۸	گام‌های موردنیاز برای ساخت آزمون
۳۸۸	مشکلات اجرایی آزمون
۳۹۰	نقاط قوت آزمون
۳۹۱	نقاط ضعف آزمون‌ها
۳۹۱	روایی و پایایی ابزار اندازه‌گیری
۳۹۲	روایی (اعتبار)
۳۹۲	اعتبار درونی
۳۹۲	روایی صوری
۳۹۲	روایی محتوایی
۳۹۳	روایی ملاکی
۳۹۵	روایی سازه
۳۹۷	اعتبار بیرونی
۳۹۷	پایایی یا قابلیت اعتماد
۳۹۹	انواع پایایی
۳۹۹	روش بازآزمایی آزمون
۴۰۰	اجرای آزمون‌های هم‌تا یا اندازه‌های هم‌ارزی (اندازه‌های معادل)